

Yhteiskunnallisuus ja kulttuurisuus mielenterveys- ja päihdetyössä

Laatutyö, asiakirjat, oikeusturva

21.8.12 Pia Miettinen

Ammattitaitovaatimukset

- osaa laatia, toteuttaa ja arvioida hoito-, palvelu- tai kuntoutussuunnitelman

Arviointikriteerit

- hoidon suunnittelu, toteutus ja arviointi
  - hoitosuunnitelma
- taloudellinen ja laadukas toimiminen
  - potilasasiakirjat, oikeusturva
  - laatusuosituksset ja -hankkeet

Mitä päihde- ja mielenterveystyön
laatu on meidän mielestämme?

Laatutyö

- Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015
- Mielenterveys- ja päihdepalvelujen laatusuosituksset
- THL:n laatuarviolomakkeet
- Esimerkkejä laatutyöstä käytännössä

Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015 (Mieli 2009)

- www.thl.fi/mielijapaihde (moniste)
- http://193.64.220.92/multimedia/asiantuntijat/vak_thl/index.html
- panostus alkuvaiheen arviointiin ja hoitoon peruspalveluissa
- lähete- ja maksusitoumuskäytännöt eivät saa muodostaa kynnystä (matalan kynnyksen ja yhden oven periaate)
- www.hyvakaytanto.fi (esimerkkejä)
- painopisteinä kotiin vietävät palvelut, ryhmämuotoiset palvelut, vertaistoimijoiden ja kokemusasiantuntijoiden mukaan otto
- sähköisen sairauskertomuksen kehittäminen (eArkisto, FinCC)

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen laatusuositukset

- Heikkinen & Peltonen ym: Mieli ja terveys, s. 68-69
- mielenterveyspalvelujen laatusuositus (THL)
- päihdepalvelujen laatusuositus (STM)
- laatuarviolomakkeet, esimerkkejä netistä (<http://neuvoa-antavat.stakes.fi>)

Esimerkkejä laatutyöstä käytännössä

- EFQM (=European Foundation for Quality Management)
- Johtajuus 10 %: miten suunta asetetaan, miten ihmisiä ja asioita johdetaan?
- Henkilöstö 10%, strategia 10 %, kumppanuudet ja resurssit 10%: miten toimintaa suunnitellaan, tavoitteet asetetaan ja toteutumista seurataan?
- Prosessit, tuotteet ja palvelut 10%: miten suunnitelmat käytännössä toteutetaan?
- Henkilöstötulokset 10%, asiakastulokset 10%, yhteiskunnalliset tulokset 10%: miten onnistumista mitataan?
- Keskeiset tulokset 15%: mitä on saatu aikaiseksi?
- prosessikuvaukset (esimerkki)

Esimerkkejä laatutyöstä käytännössä

Omavalvontasuunnitelma (Valvira)

- tiedot palvelun tuottajasta
- toimipaikkojen nimet ja osoitteet
- vastaavan johtajan tiedot
- toiminnan kuvaus ja laadunhallinta
- henkilökuntaan liittyvät tiedot
- tilat
- laitteet
- hygieniakäytännöt
- potilasasiakirjahallinto
- toimintatavat palvelun laadun ja turvallisuuden varmistamiseksi
- potilasturvallisuuden varmistaminen

Esimerkkejä laatutyöstä käytännössä

Lääkehoidon suunnitelma (STM)

- sisältö ja toimintatavat
- vastuut, velvollisuudet ja työnjako
- osaamisen varmistaminen ja ylläpitäminen sekä lupakäytännöt
- lääkehuolto
- lääkkeiden jakaminen ja antaminen
- asiakkaiden informointi ja neuvonta
- lääkehoidon vaikuttavuuden arviointi
- dokumentointi, tiedonkulku ja potilasasiakirjojen säilytys
- seuranta- ja palautejärjestelmät sekä lääkepoikkeamat

Laadun eri tarkastelunäkökulmat:

Asiakas

- Turvallinen lääkehoito, hyvä kohtelu, oikeaa hoitoa oikeaan aikaan

Hoitoyksikkö

- EFQM, prosessikuvaukset, omavalvontasuunnitelma, lääkehoidon suunnitelma
- Hyvät käytännöt

Kunta

- Arvostettu laatu määrittyy mm. kilpailutuksen kautta (vaihtelee kunnittain ja palveluittain)

Valtakunta

- Mieli 2009
- Laatusuosituksset
- Käypä hoito –suositukset
- Laatuarviolomakkeet

Esimerkkejä asiakirjoista käytännössä

Hoidosuunnitelma

Hoidosopimus

Hoitoyhteenvedo

Asiakirjojen

- luovuttaminen potilaalle

- tilaaminen ja lähettäminen hoitoyksiköiden välillä

Tietojärjestelmät ja kirjaaminen

Rekisteriseloste (tietosuojavaltuutetun malli)

Oikeusturva

- Potilaan oikeudet ja velvollisuudet
- Hoitajan oikeudet ja velvollisuudet

Potilaan oikeudet (terveydenhuoltolaki)

Ongelmakohtat

- valinnan vapauden puutteet (THL 47-49 §:t)
- hoidon saatavuus (THL 50-55 §:t)
- varallisuuden ja asuinpaikan vaikutus hoidon saatavuuteen (THL 10 §)
- kivun hoidon riittämättömyys (THL 10 §)

Potilaan velvollisuudet?

Oikeusturva

- Kuka neuvoo ja auttaa?

Potilasasiamies

- neuvoo ja avustaa muistutusten teossa
- tiedottaa ja neuvoo potilaan oikeuksista ja asemasta
- edistää muilla tavoin potilaan oikeuksien toteutumista

Päihdeasiamies (www.paihdeasiamies.fi)

Hoitajan oikeudet ja velvollisuudet

Ongelmakohtia käytännön työssä

- toimintaohjeiden puute / runsaus
- oikeudet lääkehoidon ja näytteenoton suhteen
- oikeudet luovuttaa tietoja omaisille, viranomaisille
- velvollisuudet pakkohoitotilanteissa (mielenterveyslaki, lastensuojelulaki, päihdehuoltolaki)
- velvollisuudet lastensuojeluilmoituksen suhteen
- velvollisuudet liikenne rikkomusten suhteen
- yhteistyö poliisin ja haastemiehen kanssa
- muuta?

Esimerkkejä tilanteista, joissa hoitajan oikeusturvaa on loukattu

Kuka neuvoo ja auttaa?

- Esimies
- Henkilöstöpäällikkö
- Luottamusmies
- Lakimies
- Ammattiliitto